264. številka. Ljubljana, v petek 17. novembra 1899. XXXII. leto.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša. — Na naročbe, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Sloga mej štajerskimi Slovenci v nevarnosti.

Nekaterim mladim duhovnikom na Štajerskem kar ne da miru, da je tam še soglasje mej posvetno inteligenco in duhovščino, da se tam še složno dela za narodno stvar, in da tisto politično pustolovstvo, ki se na Kranjskem imenuje klerikalizem, še ni zavladalo po celem slovenskem Štajerskem. Ti mladi duhovniki se pehajo na vse načine, da bi vsejali razdor in provzročili razpor, in v to svrho so začeli v zadnjem času prav pridno ustanavljati konsumna društva. Teh društev pa ne ustanavljajo samo tam, koder bi se to iz narodnostnih ozirov dalo opravičevati, nego ravno tam, koder so popolnoma nepotrebna in koder delajo škodo slovenskim trgovcem in obrtnikom.

Včeraj smo priobčili dopis odličnega slovenskega trgovca na slovenskem Štajerskem v zadevi konsumnih društev. Mož, ki je spisal ta dopis, je bil od nekdaj narodnega mišljenja, in se je vedno in v vseh političnih bojih potegoval za narodno stranko. In tacih dopisov dobivamo čedalje več, iz raznih štajerskih krajev, in iz vseh doni kot refren tožba, da pripoznani voditelji štajerskih Slovencev ničesar ne storé v obrambo slovenskih trgovcev in obrtnikov.

Ti dopisi so simptomatični. Iz njih se razvidi, da so slovenski trgovci in obrtniki na Štajerskem postali nezaupni, da jih je začelo skrbeti za svojo prihodnost, in da mislijo, kako bi se ubranili preteče jim nevarnosti. Napovedal se jim je boj in naravno je, da bodo branili svojo kožo, saj gre za njih obstanek.

Nam se zdi, da so ti simptomi, ki so izraženi v došlih nam dopisih, jako slabo znamenje za politično prihodnost Slovencev na Štajerskem. Slovenstvo je tam v boju z nemškim meščanstvom, in vse njegove bede je največ krivo to, da meščanstvo iz večine ni v narodnem taboru. Dokler Slovenci na Štajerskem ne bodo imeli narodnega meščanstva, dotlej tudi ne bodo dosegli tega, kar nam je neizogibno potrebno za narodni obstanek.

Kaj pa naj v očigled temu rečemo o gibanju, čegar posledica more le biti, da se oškodovani slovenski trgovci in obrtniki ločijo od doslej složne slovenske stranke na Štajerskem? O tem pač ni dvomiti, da se bodo slovenski trgovci in obrtniki branili, da bodo začeli boj proti konsumnim društvom, s katerim jim hočejo mladi duhovniki podkopati eksistenco, a odprti sta tem trgovcem in obrtnikom le dve poti. Tisti, katerih narodna zavest ni posebno utrjena, bodo postali mlačni v narodnih stvareh ali pa se bodo naravnost pridružili našim narodnim nasprotnikom na veliko škodo vsega slovenstva, vsi drugi pa se bodo vsaj ločili od sedanje složne slovenske stranke in se bodo trudili, da jo preobrazijo.

Z ozirom na to je pač obžalovati, da se slovenska inteligenca, ki vender pozna veliko važnost meščanstva za narodno stvar, ne upre začeti akciji nekaterih prenapetih klerikalcev in ne nastopi proti ustanavljanju konsumnih društev. Po naši sodbi bi bila dolžnost slovenske inteligence, da brani narodne trgovce in obrtnike, to pa toliko bolj, ker mora vendar že vedeti, da ta gospodarska organizacija, s katero sleparijo klerikalci na Kranjskem, ni druzega nič, kakor velikanska šušmarija, ki kmetu nič ne koristi, in od katere imajo dobiček samo nekaj političnih spekulantov najnižje vrste. Kranjsko klerikalstvo si je s temi konsumnimi društvi samo izkopalo grob in ravno tako bodo konsumna društva, če se razširijo po Štajerskem vsaj grob slovenski složnosti, če ne slovenske stranke.

Mi vidimo v konsumnih društvih veliko nevarnost za vse slovenstvo, tako v narodnem kakor v gospodarskem oziru in vsled tega svarimo štajersko slovensko inteligenco, naj pazi, da se iz gibanja nekaterih prenapetih klerikalcev kaj ne izcimi, kar bi potem ta inteligenca sama najbolj obžalovala. Če bodo slovenski trgovci in obrtniki videli, da pri narodni stranki ne najdejo opore in zaslombe, če se prepričajo, da ta nima volje jih braniti, ko jim klerikalstvo nastavlja nož na prsa, izvajali bodo iz tega konsekvence in prav lahko se zgodi, da kar čez noč nastane nova slovenska stranka brez vsake klerikalne primesi, kar bi pomenilo domači boj mej štajerskimi Slovenci. In to se toliko laglje zgodi, ker je tudi učiteljstvo naprednega mišljenja, in ker nikakor ni zadovoljno s klerikalnim značajem oficialne slovenske politike na Štajerskem.

Učiteljstvo, trgovci in obrtniki so element, ki lahko provroči preobrat. Na to opozarjamo posvetno inteligenco na štajerskem, da se ne bo reklo, če se kaj izcimi iz najnovejše akcije vladoželjnih kaplanov, da smo mi zanesli boj na Štajersko. Ako pride do razpora in do boja, kriva bo tega jedino le duhovščina, ki je zanesla gospodarski boj čez mejo.

Machiavelli.

4. Sklep.

(Konec.)

Čudno je to dejstvo; v Romanih se je bila organizirala svetovna velesila, rimska cerkev, ki je hotela s svojo močjo obseči vse narode zemlje, in uprav ti Romani, ki so imeli vsled te velesile toliko vpliva na razvoj celega človeštva v minulosti, so v naših dneh v dekadenci; vsaj toliko ne napredujejo kakor protestantski Germani, in kdor ne napreduje, nazaduje in pada. Tega si je rimska cerkvena diplomacija tudi svesta, in obrača zaupno oči sedaj na Germane, posebno Britance, sedaj na Ruse, kjer misli, da še dobi novih močij v svoj organizem. Čudno je res tudi, da so najboljši katoličani Germani, kateri mejijo ob protestantske rojake, dočim so celo po izpovedih vnetih katoliških misionarjev Romani slabi kristjani.

Angleži in Rusi se bodo trgali za delitev zemeljskega površja — to je perspektiva za bodočnost, in to dobro vedo — Nemci.

Nemci so, to mi Slovenci prav dobro znamo, močen in samosvesten narod, ampak pri vsej svoji sili imajo, ako se oziramo na svetovno, in ne samo na zapadno-evropsko konstelacijo, prav neugodno pozicijo. Obdani so povsod od tujih, deloma mogočnih narodov, in imajo prav za prav jako malo svobodnega torišča. Naravno je, da si hočejo vsaj avstrijsko monarhijo zagotoviti, potem bi se mogli že svobodneje gibati.

Ker je germanska kultura jako sorodna romanski, mogoče je, ker so interesi Nemcev prav za prav podobni interesom Romanov v svetovni konstelaciji, da se Nemci kako z Romani združijo proti Angliji in Rusiji. „Preussische Jahrbücher“, jeden najuglednejših nemških listov, vedno in vedno povdarjajo, da Nemci morajo zabraniti, da bi se zemlja ne razdelila samo med Angleže in Ruse. To bi morda najložje zabranili v koaliciji z evropskimi Romani.

Kako se bode svetovna politika razvijala v bodoče, o tem mnogo govoriti bilo bi pač le preblematično govorenje. Tu je premnogo faktorjev, ki se ne dado preračunati in predvideti, ker je manj možno politične spremembe ko vremenske prorokovati. Jeden glavnih faktorjev pa je kapital, in kako pot ta ubere, Slovenec pač težko ugane, tem težje, ker še morda bogatin vseh bogatinov ter kralj, pardon financier vseh evropskih kraljev, Rothschild sam tega ne ve. Gotovo je, da bode narod kapitalistov, da bodo Židi i v bodoče še mnogo vpliva imeli na razvoj celega človeštva; oni so kulturnemu svetu svoje dni boga in religijo dali, dandanes imajo med seboj modernega boga, denar; in Židi ostanejo faktično izvoljeni narod, kakor so bili nekdaj, če tudi ne več morebiti v religioznem, pa vsaj v gospodarskem smislu; samo oblika se je spremenila, bistvo „Herrenvolka je ostalo.

Da židi globoko in daleč na bodočnost mislijo, to pač ve vsak izobraženec. Ker imajo najmočnejše denarne borze v Londonu, Parizu, Berolinu in na Dunaju v rokah, je naravno, da hočejo tem borzam zagotoviti kapitalistično nadvlado nad celo zemljo, in vsled tega zastopajo židi v Franciji misel političnega približevanja k Nemčiji ter nemško (židovsko) vladani Avstriji (Ogrski). Geslo „Dreyfus“ koncem koncev nič drugega ne pomeni ko nemško-židovsko politiko, ki si je dobro tega svesta, da človeški razvoj teži po svetovni centralizaciji-

LISTEK. 3

Jug.

Spisal Etbin Kristan.

(Dalje.)

Kaj jaz vem, zakaj je Janez dotlej molčal? Morda bi mi bil povedal, ker sva bila sošolca. A jaz ga nisem vprašal. Čemu naj bi ga bil vprašal? Saj nisem bil posredovalec med njim in Juliko, in takrat tudi še nisem mislil, da napišem danes povest o jugu.

Toda potolažite se. Nocoj se je Janezu jezik razvezal. Tisti vetrček, veste, tisti, ki se je tako čisto spreminjal, in ki mi je celo povest povedal, se je pa bahal, da je bila to njegova zasluga. Kaj ne, da zveni to čudno? — Toda mogoče je vse.

Zakaj ne bi bilo mogoče? Morda se mu je Julika že smilila, namreč vetru, ki je bil tisti večer cefir. Morda pa se je hotel samo igrati. To mu sploh nič ni mar. Meni zadostuje, kar mi je pripovedoval sam.

Ako ni bil neumen, je pa res moral opaziti, da to ne gre tako dalje. Vsekakor je storil dobro delo. Vsaj tisti hip se je moralo tako soditi. Ljubezen živi vedno le od trenotka. Njena bodočnost ni nič druzega, kakor kup sanj in s spomini iz preteklosti si ne da odkupiti sedanjosti.

Saj sem menda že povedal, da je bilo zvečer? Recite kar hočete, jaz trdim, da so čuvstva v mraku vse drugačna, kakor podnevi. To so morali že naši pradedje opaziti, ki so rekli: Noč ima svojo moč.

Pomladni večeri so jako lepi. Poleti je drevje bolj zeleno, veje so bolj košate, in listje je veliko; a pomladi je sveže, mladostno. In vse diši, vse, celo zemlja. In od zemlje, od drevja, od cvetlic, od vsega diši tudi zrak. In spomladi pihljajo večerni vetrovi kakor nikdar sicer. V tem hipu ne vem, ali imata leto in zima tudi svoje večerne vetrove. Jesen jih ima; a tedaj raznašajo samo sentimentalnost in melanholijo. Pomladni vetrovi pa so vse drugačni. Če tudi včasih popihnejo malce sentimentalno, je vendar v tem nekaj mehkega, lahnega, nepopisno blagega.

Tak vetrček je pihljal tisti večer.

Morda pa bo kdo dejal, da to ni bil veter, temveč Janezova ali pa Julikina usoda. A vendar je bil veter. Morda pa tudi usoda v podobi vetra. Nekaj nenavadnega je moralo biti čisto gotovo. Kajti kako bi se dalo raztolmačiti, da se je zgodilo ravno tisti večer? Vsaj en dan prej, ali pa en dan pozneje? — To me grozno muči. Vem, da se je nekaj zgodilo, vem, kako je bilo, a vrag vedi, zakaj? Hm! Morda tiste pesmi . . .? Morda posebno duševno razpoloženje . . .? Morda . . .

Dà, baš na tem je ležeče. Morda, morda, morda. A nihče ne ve nič pozitivnega. In da potolaži svoje neznanje, citira patetično: Ženitve se sklepajo v nebesih.

Strašno je, kako me to muči! Moje misli so včasih kakor sveder; zadolbejo se v kakšno reč, pa vrtajo po njej in vrtajo in najdejo vse mogoče tajne zaklade. Naenkrat zadene sveder na kamen — — in tedaj je vse zaman. Ne gre več dalje. Toda oprostite. Pripovedovati sem vam hotel o Janezu in Juliki.

Tisti večer sta si vzajemno priznala, da se ljubita. Sence raznih dreves so se igrale krog njiju, vetrček je pihljal, nedaleč je šumel potok, v logu je drobil slavček, ona sta se tesno objela, poljubovala in šepetala, in vetrček je pihljal.

Ko sta šla domu, sta opazila, da sije mesec. V logu je bilo temno in preveč sta bila vglobljena v svoja čuvstva, da bi bila opazila, kaj se godi okoli. Mesec je sijal, in krasno je bilo. Pesniki že vedo, zakaj tako častijo mesec. Želela sta si, da bi ostalo vedno tako. Toda razumela sta, da je to nemogoče; saj sije podnevi solnce, in kadar je oblačno, ni sploh na nebu videti ničesar. A sedaj sije mesec in vetrček pihlja, in krasno je.

Tedaj sta si zaželela, da bi vsaj njiju ljubezen ostala vedno tako sveža, mogočna, in lepa.

— To je vendar mogoče, je dejala Julika.

— Seveda je mogoče, je pritrdil Janez.

— In tako bi sploh moralo biti.

— Kajpada.

— Midva se bodeva vedno tako ljubila.

On jo je poljubil.

— Ali veruješ v večno ljubezen? je vprašala ona.

— Kako naj bi ne verjel?

— Kaj ne, tisti so pač malovredni zanikrneži, ki ne verujejo v večno ljubezen?

— Jaz te bom vedno ljubil.

— In jaz tebe. Vedno enako. Še bolj vroče, kakor sedaj.

Še večkrat sta se poljubila ter si prisegla večno ljubezen, okoli njiju lic je pa pihljal vetrček . . .

Ko sta se vzela, sta se še bolj vroče ljubila, kakor tisti večer. Tedaj sta si zopet prisegla večno ljubezen. Potem pa sta odpotovala v Italijo. Njiju ljubezen je naraščala od dne do dne, od mesta do mesta. Italija je krasna dežela, podnebje je ča-

Kako se dovrši ta svetovna centralizacija?

Dosedaj so še vse države politično delovale „s krvjo in železom“, kakor se glasi Bismarckov izrek. Kar je Machiavelli one dni priporočal svojemu „Vladarju“ radi zjedinjenja Italije, to moderni Machiavelli priporoča svojim državam v njih krepitev: „najboljši poroki za silo države in naroda so disciplinovani vojaki“, in poslednji kriterij prava ter pravega je fizična moč, boj. Tako pripovedujejo celo krščanski duhovniki, kakor protestantski pastor F. Naumann in katoliški duhovnik Karol Jentsch.

Drugi človekoljubi tudi vidijo težnjo človeškega razvoja k centralizaciji, ali to centralizacijo hočejo doseči mirnim potom. „Mir“ je njih geslo, večni mir vseh mejsebojno se ljubečih narodov njihov največji idejal.

Žalibože je to le idejal. Brezdvomno živimo v dobi orožja, in ne v dobi miru, in uprav ko pišem te vrstice, padajo v Južni Afriki žrtve svetovne centralizacije, svetovnega gospodstva. Še v naših dneh sledijo vladarji zvesto nasvetom Machiavellija . . .

V prelepi cerkvi Santa Croce v Florenci se pa nad grobom našega političnega velikana Machiavellija blestijo besede: Tanto nomini nullum par elogium. Ako celo cerkev priznava, da ni moči zadostno ocenjati in proslavljati tega velikana, ne bomo niti mi proti njemu vzeli moralno-pridigarske ali celo kake farizejske poze, temveč radi priznamo, če ne onega bombastičnega napisa po njega celi vsebini, vsaj pa to, da je Machiavelli res veliko ime — magnum nomen!

Dr. P. Regelj.

V Ljubljani, 17. novembra.

K položaju.

Nagodbeno in kvotno vprašanje sta postala za grofa Claryja pravcati Damoklejev meč. Na tanki nitki visi usoda Claryjevega kabineta in skoraj se mora že danes reči, da je vlada s svojo umetnostjo pri kraju. Kontrolna komisija drž. dolgov noče dati potrebnih milijonov, kvotni deputaciji pa se razideta danes brezuspešno. Ogri se branijo 35% odstotkov, avstrijska deputacija pa ne odneha ter rajši čaka, da določi zopet krona, kako naj se razdele prispevki obeh državnih polovic k skupnim stroškom. Vlada je v silnih stiskah; desnica ji je sovražna, levica ji ne more, pa tudi noče pomagati, paragrafu 14., ki bi jo edini še mogel rešiti iz škripcev, pa se je Clary slovesno odpovedal. Kako naj se torej reši nesrečni Clary? „N. W. Tagblatt“ mu priporoča sledeče sredstvo: Ali naj izda ministrstvo na temelju § 14. naredbe, s katerim se oživotvori ostanek nagodbenega kompleksa, ali pa naj razpusti drž. zbor ter naj stopi na mesto sedanjega uradniškega kabineta novo, parlamentarno ministrstvo. Ako bi se grof Clary vendarle zatekel pod okrilje § 14., bi se mogel še rešiti, sicer pa ne. Na Ogrskem so že pripravljeni na vse. Neodvisna stranka žuga že z obstrukcijo in Kossuth napoveduje vladi neizprosen boj. Torej zna medla in neodločna desnica vendarle delati vladam sitnosti, kadar hoče!

Vlada v škripcih.

„Politik“ piše o brezuspešnih naskokih grofa Claryja na sedanjo desničarsko večino in o njegovih dosedanjih porazih ter nadaljuje: „Desnica zahteva kategorično, naj se predložé vse nagodbene predloge, ki so se sklenile s § 14., v parlamentarno obravnavanje. In sedaj se je začelo vladi zadirati in sedaj se je začelo veliko razkrinkanje levice. Vlada mora iskati sedaj večino. Desnice kot take vlada ni priznala, levica pa je nazivala do najzadnejših časov sklenjeno nagodbo velikansko škodo Avstrije. Ali more levica sedaj nakrat presedlati, ali more sedaj s svojim glasovanjem potrditi „brezprimerno ogoljufanje naroda“? Ako stori to, potem mora odobriti tudi § 14. v istem času, ko so njene ministrske obtožbe obrnjene proti Thunu in tovarišem radi § 14. na dnevnem redu. Ali more dr. Lueger, vojskovodja proti Ogrski, ali more dr. Lecher, vztrajni govornik proti nagodbi, glasovati za nagodbo? Ako storita to, sta obsojena in omadeževana kot politična komedianta; ali pa morata v odločilnem hipu zbežati in pustiti svojega mojstra na cedilu. Zahteva Claryjeva, da mora glasovati desnica za nagodbo, je predrzna in smešna. Kako pa se vede Clary do desnice? Še sovražnejše kakor njeni nasprotniki na levici. Za češke in jugoslovanske poslance ni niti najmanjšega vzroka, da bi reševali grofa Claryja. Sto in več glasov pa ni tako lahko najti. Torej je že davno jasno, da Clary za nagodbo ne bo imel večine, da je torej on sam zapreka, da se nagodba ne more dovršiti. Ker pa se mudi, da se dožene nagodka parlamentarno, bo odpravil Clary to zapreko s tem, da se bo umaknil. To hoče Jaworskega predlog, katerega je Clary menda razumel. „N. Fr. Pr.“ grozi z novo obstrukcijo in z izjalovljenjem delegacij. Nemci so tisočkrat zatrjevali, da delajo obstrukcijo le zaradi jezikovnih naredeb. Krona je naredbe žrtvovala Nemcem na ljubo. Ali morejo začeti Nemci sedaj novo obstrukcijo? Potem pač dokažejo, da jim je le za vlado in le za pobijanje desnice. „Politik“ završuje z apelom na Claryja, naj odstopi ter se umakne sposobnemu državniku!

Nemški cesar v Anglijo.

Danes je nastopil cesar Viljem svoje že dolgo napovedano potovanje v Anglijo k svoji stari materi, kraljici Viktorji in k njenemu sinu, princu Waleskemu. Potovanje po morju bo trajalo 35 ur. Cesar ostane v Windsorju pri kraljici pet dnij. Nemški listi zatrjujejo vedno znova, da ta poset nima političnih tendenc, nego je le rodbinskega značaja. Ker pa spremlja cesarja grof Bülow, sedanji najduhovitejši in najinicijativnejši nemški politik, bode imel poset vsekakor tudi nekaj političnega na sebi, kar je vzpričo dogodkov v Južni Afriki in vzpričo odstopa Samoe Nemčiji naravno.

Vojna v Južni Afriki.

Angleški nadpoveljnik, general Buller čaka v Capstadtu prihoda svoje armade in doslej so pripeljale ladije že okoli 15.000 mož, ki so se izkrcali deloma ondi, deloma v Durbanu; Buri pa oblegajo še vedno Ladysmith, Mafeking in Kimberley. Tak je položaj na bojišču. Nova vest je, da so se 2. t. m. zgrabili Buri z Angleži pri Fortu Puli, okolu 20 kilometrov od meje Transvaala, severno od reke Limpopo, ki je ob tem času jako plitka. Značilno je, da so Angležem konji in mezgi zopet ušli! Ranjen pa ni bil baje noben Anglež. Čudna bitka! Zajedno pa se poroča iz Londona, da so blizu ondi zajeli Buri angleško četo 400 mož, ki so se po hudem boju končno vendarle rešili in vrnili v Tuli. Izgubili pa so — po hudem boju! — le enega častnika in petero mož. Nadalje poročajo angleške brzojavke, da so Buri 9. t. m. napadli glavarja Khama iz rodu Bečuanov, a da so bili odbiti. V Natalu zmanjkuje Burom živeža — tako javljajo angleški časniki — no, v mestih oblegani in od vseh strani obdani Angleži pa ga imajo v izobilju. Zares, čudne smešna so te angleške vesti! Angležem se godi vedno dobro, a tepeni so vsak dan, Buri, ki so doslej vedno zmagoviti, in ki prodirajo sicer počasi, a vztrajno dalje in dalje, pa so reveži, ki nimajo že kaj jesti! Bullerjeva nova armada bo štela baje 44.000 pešakov, 6000 jezdecev, 1500 infanteristov na konju, 4600 artilerijstov, 1400 pionirjev, 1000 mornarskih vojakov. Tako ogromne vojske niso imeli Angleži niti pod Wellingtonom pri Waterloo, niti v vojni na Krimu. To kaže, da imajo Angleži uprav nenavaden, uprav velikanski strah pred Buri, in da so se oborožili tako kakor da jim gre za življenje in smrt. Doslej so izgubili Angleži v vojni z Buri 3600 mož, švadron konjenikov in baterijo topničarjev. No, skoraj gotovo pa izgube še vso v Ladysmithu zajeto vojsko Withovo! — Končno je omeniti še skrajno neverjetno vest, katero je sporočil Reuterjev Office iz Durbana 12. t. m. v London: Govori se, da je general Joubert mrtev. „Times of Natal“ pa je prinesel iz Lourenço-Marqueza tudi vest, da je Joubert v neki bitki, ki se je vršila 9. t. m., padel. Baje se je pred Ladysmithom v istini vršil nedavno sila vroč boj.

Zdravstvo v Ljubljani leta 1898.

Kakor vsako leto, zdi se nam umestno, da posnamemo iz poročila mestnega fizika zdravstvenega svetnika dr. Kopřive najvažnejše podatke o zdravstvenih razmerah v Ljubljani leta 1898. Mestni fizik piše v svojem poročilu:

Trajni vpliv onega delovanja in onih naprav, katere so se, bodisi v svrho asanacije, bodisi v prid in korist naše občine sploh izvršile, pokaže se nam po uspešnem razvoju zdravstvenih razmer v našem mestu.

To nam priča v prvi vrsti izkaz o ljudskem gibanju, zlasti pa naraščanje prebivalstva, kakor tudi izkaz o umrljivosti in morbiliteti, kajti ti izkazi svedočijo nam, da so bile naše nade glede uspeha ter glede trajnega in blagotvornega vpliva našega dosedanjega prizadevanja na tem polji povsem opravičene. Minuli so časi nepretrganih epidemij, ki so toliko težile naše mesto in vsako gibanje in ves promet v istem uničile, tako da se noben tujec ni upal blizo.

Zaman se je skušalo opravičevati te žalostne razmere z bližino barja, ali pa z glasovito našo meglo, ali pa z našo geografično lego in podnebjem, da se s tem prikrije brezbrižnost ter inaktiviteta poklicanih faktorjev.

Kdo se ne spominja onih tužnih časov, ko so kozavi bolniki napolnjevali bolniške zavode in provzročali, da so bile šole cele mesece zatvorjene, da je trgovina in obrt trpela velikansko škodo in to tembolj, ker niso le tujci izostajali, marveč so celo domačini bežali na vse strani. Tiho, kakor izumrlo je bilo mesto. K sreči so pozabljeni časi in pozabljene razmere, katere ne vzbujajo več strahu in groze. Kajti tudi voz za kozave, katerega se je vse tako balo, je strohnel, črne obleke mestnih bolniških nosilcev so moli snedli in razpadle so v cape.

Zdi se nam, kakor da bi s to razpalo opravo bila znana ljubljanska megla izgubila njen, zdravju kvarni vpliv in tudi bližina barja ni nikomur več nadležna, k večjemu le še mestni blagajni ob časih povoden. Zavida in občuduje se celo mesto ljubljansko radi svoje lege in okolice.

Če ne bi bila nastala potresna katastrofa, bi gotovo nikdo ne ugovarjal trditvi, da so se z zdravstvenimi razmerami izdatno izboljšale tudi gmotne razmere. In zakaj ne, če primerjamo število našega prebivalstva leta 1887. z današnjim številom istega, in če upoštevamo današnji promet tujcev z onim leta 1887. In ni-li dokaz temu tudi današnja draginja v primeri z nizkimi cenami onih časov? To je sicer občutljivo za posameznega, vendar pa ugodno in dobro znamenje za vso občino, kajti živahni promet in obilno spečavanje povikšujejo cene in dokazujejo krepek in zdrav razvoj mesta, dočim pričajo nizke cene za preobilne ponudbe, pičle potrebščine in hirajoče meščanstvo. To potrjuje tudi statistika, kakor se razvidi iz nastopnih podatkov glede našega ljudskega gibanja.

Število novorojencev zmanjšalo se je od leta 1895. naprej zdatno in je šele leta 1897. doseglo 32·38‰, ter je ostalo na tej stopinji tudi v poročilnem letu. Razmerje zakonskih in nezakonskih otrok je 77 : 22 in ono živo- in mrtvo-rojenih 96 : 4.

Število porok zmanjšalo se je sicer na 10‰ v poročilnem letu od 22‰ leta 1897, kar je brezdvomno le posledica tega, da je to število po potresu bilo nenavadno naraslo.

V poročilnem letu ni bilo nikakoršnih epidemij. To je tembolj uvaževati, ker je naš promet jako živahen, in ker je večina bolnikov iz naše okolice vsled pomanjkanja bolniških zavodov in zdravnikov primorana v našem mestu iskati si zdravniške pomoči. Da, začuditi se moramo, da to vedno prihajanje bolnikov v naše mesto ni provzročilo večjih neprilik. Kajti od 39 tu uradno zglašenih, za legarjem obolelih bilo je na pr. več kakor polovica, t. j. 20 iz tujih občin semkaj prinešenih. Istotako prirasle so tukajšnim bolniškim zavodom štiri za grižo obolele zunanje osebe, dočim se ta bolezen v mestu samem niti pojavila ni.

Otroške infekciozne bolezni v naši okolici, zlasti pa akutne kožne bolezni (exanthemi), niso dale toliko povoda takim pritožbam, ker se večinoma otroci lečijo v domači oskrbi, in se le v redkih slučajih izročajo tukajšnjim bolnicam. Tem pogostejše pa dohajajo naši okoličani s takimi bolniki v ordinacijske sobe tukajšnjih zdravnikov, ter razširjajo žalibog tem potom gori navedene infekciozne bolezni. (Dalje prih.)

Slovensko gledališče.

(„Revizor“. — Komedija v petih dejanjih. Ruski spisal Nikolaj Vasiljevič Gogol. Preložil Ivan Vesel.)

Gogol je napisal z „Revizorjem“ ostro satiro na malomestno življenje, persiflažo na rusko uradništvo. Zvil je s to komedijo mnogovozelni bič, ki žvižga brezobzirno po hrbtih in plečih visoke in nizke gospode.

Gledalcu je kar sladko pri srcu, ko vidi, kako vodi Gogol za nos te ljudi, ki nas obdajajo v tako častnem številu tudi še sedanje dni, kako odkriva z nekako škodoželjnim, zadovoljnim, ironiškim nasmehom njih slabe strani. Igra se ž njimi kot mačica z miško: zdaj jih lepo boža, zdaj jim založi par krepkih po ušesih, zdaj jim seže pod brado, da jim zastane sapa . . .

In tako frče pušice med občinstvo! Človek bi potegnil kar suknjo čez obraz, da bi se skril — Gogol, prizanesi nam!

Gogolovi junaki govore odkrito, naravno. Njih vedenje je svobodno, brez oblik, ki jih da človeku življenje v velikem mestu, knjiga in družba. To so svobodni otroci prirode, ki žive daleč od sveta v svojem svetu, kjer so si ustvarili svoje zakone o medsebojnem občenju, o pomenu in važnosti služeb, katere opravljajo. In to izpolnjevanje dolžnosti ni baš najvzornejše. Čemu tudi? Kdo se meni zanje? Mesto pravičnosti je zasedla podkupnost, ki polni višjim glavam žepe. Samoljubje sedi široko na prestolu. Nered, zanikernost vladata povsod. Na širokem dvorišču se brezskrbno pasejo kokoši. Pa nekaj zašumi v zraku . . . Oh, to je zbeganost! Izgube glave, torej tudi ravnajo tako . . .

In kakršni so sami ti ljudje, tako ravnajo z drugimi. Denarja, ki zmaguje njih, menijo, se ne branijo niti veliki gospodje. In res, Gogolov pseudorevizor se ga ne brani. To je lokav in navihan človek, ki zna izkoriščati plahe in neumne ljudi, da si napolni prazne žepe.

O dejanju ne bomo govorili mnogo, ker ga je malo. Gogol ni spisal „Revizorja“ zavoljo dejanja, temveč zavoljo tega, kar mu je ležalo na duši, in kar je moral povedati, da je vsekal z brezovko po glavah, po prstih, po nosu . . . kamor pade — pade, samo da pade!

Dva blebetača in radovedneža raznese vest, da je prišel revizor iz Peterburga. A ta revizor ni revizor, temveč lahak človek, ki rad dobro in brez dela živi. Vse mestne glave se mu klanjajo, so mu usiljivo uljudne in postrežljive, da bi s tem pridobile njegovo naklonjenost in prizanesljivost. „Revizor“ to spozna in izkoristi ta ugodni položaj. „Napumpa“ vsakega in nabere čez 1000 rubljev. Ko se še v naglici zaroči z glavarjevo hčerko, jo naglo odkuri. Iz pisma, ki ga odpre poštar, spoznajo vso prevaro. Vsi so, kot bi jih polil s kropom. In ta poparjenost je tolikanj večja, ko javi sluga okameneli skupščini, da se je pripeljal pravi revizor.

Značiji stoje pred nami, kot bi bili izklesani iz trdega kremena. Gogol je označil še vsakega v knjigi. Glavar (g. Verovšek),

---

robno, morje divno in jezik prebivalcev sladek, liričen. Kakor bi vsepovsod ljubezen šelestela. Da so prebivalci te krasne dežele nezadovoljneži, nima s tem nič opraviti. Janez in Julka nista hotela naseliti se v Italiji in pridobiti italijanskega državljanstva; samo svojo ljubezen sta hotela uživati tam doli, v deželi, kjer sta pričakovala največ krasot. To se jima je posrečilo. Vse, kar sta videla, je bilo krasno. Popolnoma nemogoče je bilo, da bi bila tudi kaj druzega videla; toliko časa nista imela. Prosim vas: toliko cerkvâ, slik, kipov, lepih krajev . . . pa njuna ljubezen! Itak sta imela premalo časa. In ta ljubezen je bila tako vroča, kakor tisti plamen, ki plapola v Vezuvu. Kdor ve, kaj je mogočna ljubezen, me razume.

Ko sta bila že povsod, namreč povsod, kamor sta se bila namenila, sta prišla tudi v Benetke. Prvi dan sta si ogledala cerkev sv. Marka, doževo palačo, kraljevsko palačo, vozikala sta se v gondoli po Canal grande, peljala sta se s parobrodom na Lido, in povsod ju je spremljal lahen, prijeten vetrček.

Pravzaprav sta bila res nehvaležna. Ves čas, kar sta romala po Italiji, sta imela božansko krasno vreme. In tega se nista niti spomnila. Drugi ljudje niso taki. Poznam jih dosti, ki me nikdar ne pozdravijo z drugimi besedami, kakor: „Danes imamo lepo vreme“, ali pa „no, danes bo pa deževalo“. In to se spodobi. Kajti tudi vreme ima svojo moč. (Dalje prih.)

pravi pisatelj, je podkupljiv, vendar soliden, resnoben in mogočen. Vsaka njegova beseda kaj pomeni. Ima sirova duševna nagnjenja. Njegova žena (gospa Danilova(je provincijalna koketka, pol omikana po romanih, pol po skrbeh za shrambo in dekle. Ker je ženska, je seveda radovedna, pa tudi bahata je. Da se med igro štirikrat preobleče, to tudi nekaj pomeni. Hlestakov (g. Inemann) je mlad človek, ki nima mnogo v glavi. Izmed one vrste ljudi je, ki jih imenujejo po pisarnicah puhloglavce. Kar stori, stori brez pomisleka. Misli mu nimajo obstanka. Odkritosrčen je in preprost dečko. Njegov sluga Osip (g. Housa) ima vse lastnosti služabnikove. Nauke, ki veljajo gospodu, pripoveduje sebi, da bi se osrčil, kadar govori ž njim. In kadar govori, mu je glas teman, trd, sicer brez barve. Prekanjen je in ljubi rublje Dobčinski (g. Deyl) in Bobčinski (g. Orehek) sta si podobna kot dva krajcarja. Radovedna sta in plitve pameti Govorita naglo in veliko. Na odru sta za zabavo in smeh. Lapkin-Tapkin (g. Danilo) je človek, ki je prebral pet ali šest knjig, zato je nekoliko svobodomiseln. Domišljav je. Govori s povdarkom. Obraz mu je vedno važen. Zemljanika (g. Mihajlovič) je prekanjen slepar, a poslušen in postrežen človek. Poštar (g. Veble) je do naivnosti dobrodušen človek. — Gogol dostavlja: Druge uloge ne potrebujejo razjasnjevanja: njih originale imamo vedno pred očmi ... In res! Marija Antonovna (gdč. Slavčeva) je naivno dekle, ki se v hipu zaljubi, šolski nadzornik (g. Polašek) je, kot so navadno šolniki na odru, neroden, boječ človek, njegova žena (gdč. Ogrinčeva) je blebetava in radovedna stvar, ključavničarica Febronija (gdčna. Vračko) je jezikava, opravljiva in srdita ženska, a Miško (gospa Housova) je dobrosrčen, simpatičen dečko.

Igrali so jako dobro. Že s tem, kar smo zapisali tu o značajih posameznih ulog, smo igranje dovoljno označili. Gosp. Inemann je bil izvrsten v igri in besedi. Pogodil je značaj Hlestakov zlasti v drugem delu igre najizbornejše. Najbolj je seveda uspel v tretjem dejanju, kjer ima igralec največ prilike, da kaj pokaže v tej ulogi. Vinjenost je izborno pogodil in markiral. Nič preveč, nič premalo! Izvrsten je bil tudi g. Verovšek; le zdelo se nam je, da ni bil dovolj čvrst v besedilu. A to je pokrivala njegova krepka in moška igra. Posebno nam je ugajal g. Danilo. Zlasti njegov izraz v govoru je bil imeniten. G. Deyla smo videli prvikrat v komični ulogi. Nismo vedeli, da bije v njem tudi taka žilica. Jako nam je bil všeč; — približno tako gosp. Orehek. Dobro je govoril in igral g. Housa, nejasen v govoru je bil g. Polašek, dokaj sta nas zadovoljila gospoda Veble in Puš. Gospa Danilova je bila prav izvrstna, ljubka je bila gdč. Slavčeva, premalo krepka gdč. Vračko. Ljubeznivo in izrazno je gospa Housova igrala neznatno ulogo. Obleke so bile dostojne, maske izvrstne, režija točna. Vendar je bilo premalo skušenj.

Žal! Gledališče je bilo pol prazno. Ko bi imeli Gogolja pri nas, bi lahko napisal komedijo o navdušenosti do gledališča in komedijo o praznih ložah. —a—

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 17. novembra.

— **God pokojne cesarice** praznovale bodo kranjske šole jutri. Ta dan ne bo šolskega pouka.

— **Izpred celjskega sodišča.** Piše se nam iz Celja: Včeraj se je pri okrožnem sodišču začela kazenska obravnava proti solicitatorju gosp. Franu Bovhi. Toži ga od zadnjih celjskih izgredov sem daleč čez štajerske meje zaslovelo državno pravdništvo radi tega, ker se je proti nemškim napadalcem dne 10. avgusta branil z revolverjem. Senatu predseduje sodni svetnik Grebin, votantje so sodna svetnika Reitter in Schäftlein ter sodni pristav dr. Kranjčič. Državno pravdništvo zastopa substitut dr. Baier. V svoji obtožnici popisuje državno pravdništvo napad na g. Bovho in njegovo hčerko, in na gg. Bega in Pokornega na jako čuden način. Pravi namreč, da je g. Bovha ustrelil, še predno je bil napaden, na Julija Grabitscha in ga zadel v prsa, da so potem Nemci skočili nanj, da mu iztrgajo revolver, vsled česar se je ta sam še jedenkrat sprožil. Državno pravdništvo zahteva, naj se g. Bovha, dasi je bil Grabitsch le lahko ranjen, obsodi radi hudodelstva po §§ 152. in 155. a. Zastopnik privatnega tožitelja Grabitscha, odvetnik Jabornegg je zahteval, naj se obravnava preloži, ali tej zvijači sodišče ni ugodilo, niti ni uvaževalo njegovega protesta proti zaslišavanju slovenskega stenografa.

— **Celjsko okrajno glavarstvo** ima nekam čudne pojme o svojem delokrogu Te dni je hotel neki slovenski delavec oditi v rudokope na Nemško. Predložil je okrajnemu glavarstvu svojo delavsko knjižico, da vanjo zapiše potno dovoljenje, a glavarstvo mu je to odreklo, češ, da mu je prepovedano iti na Nemško — ker ne zna nemški. To je tolika predrznost, da bi vsaka stranka radi nje interpelirala. Slovenski poslanci tega seveda ne store.

— **Značilno.** Tržaški občinski zastop je v zadnjih svojih sejah na dolgo in na široko pretresal vprašanje, bi li dal čiščenje mesta v zakup ali pa bi je prevzel v lastno režijo. Sprejet je bil predlog drja. Veneziana, da se podaljša zakupna pogodba za pet let s pridržkom, da sme občina čez dve leti prevzeti čiščenje v lastni režiji. Zanimivo in značilno pri vsem tem je, kako je Venezian svoj predlog utemeljeval. Dejal je, da mesto iz narodnostnih ozirov ne sme sedaj prevzeti čiščenja v lastno režijo, zakaj če bi to storilo, bi morale odpustiti vse tuje podanike in jih nadomestiti z okoličanskimi slovenskimi delavci. To pa bi bilo vendar preveč, če bi ulice „laškega“ Trsta snažili slovenski pometači.

— **Državne podpore.** Poljedelsko ministrstvo je dovolilo prispevka 2200 gld. za napravo vodovoda v Potočah v postojinskem okraju, 980 gld. za napravo vodnjaka v Selu v istem okraju in 1575 gld. za napravo vodnjaka v Butanovi pri Polhovem gradcu.

— **Tečaji za tesarje.** Po naročilu c. kr. trgovinskega ministrstva priredi c. kr. tehnologiški obrtni muzej na Dunaju tečaje za tesarje. V teh tečajih se bode poučevalo v geometriji, strešni in stavbeni konstrukciji, tehnologiji: važnejši tesarski lesovi, njih lastnosti in obdelovanje, orodja in stroji; v obrtnem računstvu in stavbeni mehaniki ter o praktičnem delu na učnem tesališču. Tečaji trajajo po tri mesece in se vrše trikrat na leto. Za vzprejem v tečaj prositi so upravičeni polirji in oni preddelavci, kateri morejo dokazati, da so delali vsaj eno leto kot preddelavci in katere priporoča županstvo in zadruga ali kako strokovno društvo. Prednost imajo polirji pred preddelavci in med zadnjimi zopet oni, kateri nameravajo v kratkem kot polirji svoj obrt izvrševati. Slednjič se more sprejeti v obče le take prosilce, kateri so že 24 let, ne pa več kot 45 let stari, in kateri so vojaški dolžnosti že zadostili ali pa so te dolžnosti oproščeni. Ker se poučuje v nemškem jeziku, je treba obiskovalcu vsaj toliko zmožnosti nemškega jezika, da razume pouk. Lastnoročno pisane prošnje za vzprejem v tečaj je vložiti pri ravnateljstvu c. kr. tehnologiškega obrtnega muzeja na Dunaju IX/2 Währingerstrasse 59. V prošnji se mora navesti: starost prositelja, koliko časa je polir oziroma preddelavec, v katero trgovinsko in obrtno zbornico je pristojen, tudi je navesti najbližjo železniško postajo, če v prositeljevem stanovališču postaje ni. Dalje je navesti, ima li prositelj v strokovnem risanju že kako spretnost, in kje si jo je pridobil. Prošnji naj se priloži odhodno spričevalo one šole, katero je najzadnje obiskoval. Vpisnina znaša 4 krone. Učnine ni plačati. Nepremožnim se omogoči obisk s podelitvijo ustanov. Prošnje za tako podelitev je nasloviti na c. kr. trgovinsko ministrstvo, a vložiti se morajo pri ravnateljstvu c. kr. tehnologiškega obrtnega muzeja in jim je priložiti poleg enega spredaj omenjenega priporočila tudi ubožno spričevalo in domovinski list. Preddelavci morajo dokazati, da so vsaj jedno leto delali kot preddelavci. Vojaške prehodnice in delavske knjižice naj se ne prilagajo. Ustanove znašajo za na Dunaju stanujoče obiskovalce 200 kron, za unanje 240 kron, slednjim se povrnejo tudi stroški vožnje III. razreda osebnega vlaka na Dunaj in nazaj. Prošnje, ki se naslové na ravnateljstvo c. kr. tehnologiškega obrtnega muzeja, so koleka proste. One prošnje za podelitev ustanov, ki se naslove na c. kr. trgovinsko ministrstvo, vlože pa pri c. kr. tehnologiškem obrtnem muzeju, so pa le tedaj koleka proste, ako se jim priloži ubožno spričevalo. Razglas o teh tečajih je vsakemu na ogled tudi v pisarni trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani, katera daje vsa potrebna pojasnila.

— **Iz Radomlja** se nam poroča, da je imel v tamošnji šoli minolo nedeljo, dne 12. t. m. c. kr. okrajni živinozdravnik gosp. H. Zadnikar poučni govor. Zbralo se je vse polno poslušalcev, kateri so pazno sledili zares poučljivemu predavanju. Govoril je gospod živinozdravnik o prašičji bolezni, posebno pa o novi zelo nevarni in kužni bolezni, ki se je prikazala mej prašiči; namreč o prašičji koleri. Popisal je natanko razvitek te bolezni in nje hude nasledke ter h koncu prebral in pojasnil postavo, ki določa, kako se je ravnati za slučaj, da bi se prikazala v občini ta morilka prašičev. — Ker je bil za drugi dan napovedan konec sveta, zato je tudi h sklepu svojega govora gospod Zadnikar o tej točki govoril, ter prav primerno poučil poslušalce glede se bližajočega, s strahom pričakovanega kometa, kar je bilo zelo dobro, kajti vihar, ki je nastal zvečer, bi bil prebivalce gotovo bolj razburil, nego jih je tako. Zatorej se gosp. H. Zadnikarju v imenu vseh poslušalcev za prekoristni pouk v obeh strokah prav toplo zahvaljuje — Vaščan.

— **Društvo Kneippovcev v Ljubljani.** Vlada je potrdila pravila tega društva, in se bo v najkrajšem času vršil prvi občni zbor.

— **Nezgoda.** Preteklo sredo je v grajskem medvedjaku v Haasbergu pri Planini ponujal neki slaboumen revež iz Studenega skozi mrežasta vrata zaprtim mrharjem kruha. Jeden kosmatincev pa ni bil zadovoljen le s kruhom, temveč je posegel tudi po desnici ter odgriznil in pokrustal siromaku vseh pet prstov in del zapestja.

— **Diletantje v Radečah** prirede v nedeljo 19. t. m. na korist šolski kuhinji veselico v „Narodnem domu“. Začetek ob 8 uri.

— **Nova orožniška postaja** se je ustanovila v Sodražici.

— **Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovljah** priredi v nedeljo dne 19. novembra t. l. v veliki stekleni dvorani „Narodnega doma“ v Barkovljah domačo veselico s petjem, glasbo, igro, plesom in svobodno zabavo. Začetek ob 5. uri popoldne.

— **Konj splašil.** Včeraj popoludne se je na Kodeljevem splašil konj fijakarskemu hlapcu Francetu Merteljnu. Konj je dirjal z vozom po drevoredu in zadel s tako silo ob drevo, da sta se ojnici odlomile. Voz je ostal pri drevesu, konj pa je dirjal z ojnicami po Poljanski cesti v mesto na svoje stojišče na Mestnem trgu, kjer se je tudi ustavil.

— **Novo kolo,** katero je izumil gosp. Bajda, razstavljeno bo še jedenkrat in to v nedeljo od 10. do 12. ure dopoludne in od 2. do 4. ure popoludne. V bicikliških krogih je to kolo obudilo veliko zanimanja. Tudi v nedeljo se bo na tem kolesu produciral znan kolesar.

— **Mila jesen.** Veletržec g. Kollmann nam je včeraj poslal cel šopek velikanskih zrelih in zorečih rudečih jagod s cvetjem, katere je utrgal na prostem, namreč na vrtu svoje vile v Begunjah na Gorenjskem. To je pač nekaj izrednega in dokaz, kako milo vreme je bilo še pred nekaj dnevi na Gorenjskem. Danes bo pač že drugače, ko piha ostra burja ter odnaša zadnje listje z dreves.

— **Miklavžev semenj** ne bo letos več na Vodnikovem trgu ampak zopet na Kongresnem trgu.

---

* **Odkod je?** Med bolniki dunajske splošne bolniščnice je ženska, mlado dekle, o kateri ne vedo, kdo in odkod je. Minoli teden so jo našli v Požunu na ulici onesveščeno in z rano na levi nogi. Prepeljali so jo na Dunaj. Ker je že skoraj zdrava, bi zdravniki radi izvedeli, kje je doma in kam naj jo pošljejo. Toda njenega jezika ne razume nihče na Dunaju. Dali so ji papir in pero, da napiše nekaj, a njenega pisanja, ki se vije — po orientalski šegi — od desne proti levi, ne zna čitati nihče. Vprašali so že razne jezikoslovce, a nihče ne ve odgovora. Dali so ji platna, naj si napravi srajco, in dekle je naredilo turško srajco. A turški ne govori. Pač pa se zna prekrižati in enkrat je zinila besedo katolik. Mohamedanka torej ni. Podnevi leže često na postelj ter ihti in joka. Razume je nihče, govoriti ne more z nikomur, domu ne zna ... seveda je dekle obupano. Kaj se zgodi ž njo, ko ozdravi? Čuden slučaj!

* **Umetnika usmrtila žena.** Iz Pariza javljajo, da je ondi žena znanega kiparja Daniela Dupuisa ustrelila najprej soproga, potem pa še sebe. Menda je to storila v hipni blaznosti. Dupuis je slaven umetnik Francozov, katerim je napravil več medajlonov, kipov in slik.

* **Goreč parnik sredi morja.** Ruski parnik „Ceres“ je našel v Severnem morju goreči parnik „Patria“, na katerem je bilo okoli 200 ljudij, ki so trepetali in klicali na pomoč. Parnik „Patria“ je vozil laneno seme. Ker je v tem semenu olje, ni bilo možno pogasiti ognja. Potniki so bili že večinoma zapustili parnik in čakali v čolnih rešitve. Večine potnikov je bila neoblečena in zavita v rjuhe in odeje.

Telefonična in brzojavna poročila.

Celje 17. novembra. Bovha je oproščen. „Domovina“ je danes štirinajstič zaplenjena.

Dunaj 17. novembra. Ravnokar je došla v poslansko zbornico vest, da je Clary za svojo osebo demisijoniral. Potrjena ta vest še ni. Govori se, da ostanejo drugi člani ministrstva na krmilu, in da prevzame predsedništvo Körber, to pa le, da se pripravi prehod k definitivnemu ministrstvu. S tem je v zvezi posebna avdijenca, ki sta jo imela pri cesarju v Budimpešti Jaworski in Kathrein.

Dunaj 17. novembra. Poslanska zbornica je danes po kratki, a jako živahni razpravi sklenila, odpraviti časniški kolek. Predloga je bila v drugem in tretjem branju sprejeta. Poročevalec Sokolowski je priznal, da z odpravo kolka časopisju ne bo dosti pomagano. Resel je zahteval, naj se odpravita §§ 23. in 24. tiskovnega zakona in objektivno postopanje. Dzieduszycki je priznal, da je ves tiskovni zakon zastarel, in je izjavil, da Poljaki nikakor nečejo s tem izreči vladi zaupanja, da glasujejo za predlogo. Baljak se je pritoževal zaradi preganjanja srbskega časopisja v Dalmaciji, katero je provzročil Kallay. Ko je Etz govoril, je Lueger provzročil precejšen škandal. Za predlogo o odpravi časniškega kolka so glasovali vsi navzočni poslanci. Zbornica je potem začela razpravo o obtožnih predlogih, naperjenih proti Thunovemu ministrstvu. Govorila sta Kaiser in Funke. Zanimanja za stvar ni čisto nič.

Dunaj 17. novembra. Češki in poljski klub sta danes brzojavno čestitala škofu Strosmayru.

Praga 17. novembra. Visokošolci so danes zopet uprizorili demonstracijo proti profesorju Masaryku.

Budimpešta 17. novembra. Poročevalec kvotne deputacije Beer je obolel. Vsled tega je prevzel Jaworski poročevanje. Madjari so proti avstrijski kvotni deputaciji uprizorili demonstracijo.

Bruselj 17. novembra. Transvaalski poslanik razglaša, da je vest o smrti general Jouberta neosnovana

London 17. novembra. „Times“ se poroča iz Pietermaritzburga, da se bo morala angleška vojska iz Natala umakniti, ker nima dovolj topov, da bi se ustavljala Burom.

London 17. novembra. Predvčerajšnjim je vlak-oklopnik poskusil prodreti proti Colensu. Buri so ga napadli in bombardirali. Dva vagona sta bila močno poškodovana. Več angleških vojakov je bilo ubitih in ranjenih.

London 17. novembra. Buri so od Colensa avanzirali proti jugu in zasedli Chiveley.

London 17. novembra. Vojno ministrstvo nima nikacega obvestila, da bi bil general Joubert ubit.

Slovenci in Slovenke! Ne zábite družbe sv. Cirila in Metoda!

Državna dobrodelna loterija. Kakor v prejšnjih letih vrši se tudi letos velika dobrodelna loterija. Čistega dobička se udeležujejo: 1.) Fond za nepremožne vdove drž. uradnikov in sirote. 2.) Splošna bolnica v Sárváru. 3.) Katoliška zavetna družba vajencev. 4.) Ljudska kuhinja budimpeštanskega V. okraja. 5.) Učilni in odgojilni zavod v Stari Budi, kateri je pod vodstvom po sv. Vincenciju imenovanih Pavlanskih sester. 6.) Belega križa dež. najdišnica. 7.) Mestna bolnica v Sinju. 8.) Mensa academica v Košicah. 9. Budimpeštansko Fabitha društvo. 10.) Kološka filialka ogr. rudečega križa. — Načrt igre nudi ugoden sànze. Glavni dobitek je 150.000 kron, vsi dobitki znašajo 365.000 kron. Srečke po 2 gld. se dobe pri vseh drž. uradih in trafikah. Žrebanje bode 30. decembra tek. leta.

Tinktura zoper kurja očesa

gotovo najboljše sredstvo

za hitro odpravo kurjih očes, trde kože itd.

Stekleničica z rabilnim navodom **25 kr.**

Dobiva se v (20—46)

deželni lekarni „pri Mariji Pomagaj"

M. Leustek-a v Ljubljani.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Štev. 28. Dr. pr. 966.

V soboto, dne 18. novembra 1899.

Tretjikrat:

DALIBOR.

Velika narodna opera v 3 dejanjih. Besede Wenziga, poslovenil J. Finžgar. Glasbo zložil Bedřih Smetana. Kapelnik g. Hilarij Benišek. Vprizoril režiser g. Josip Nolli.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 1/2 8. uri. — Konec po 10. uri.

Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. peh. polka Leopold II. št. 27.

Prihodnja predstava v ponedeljek, 20. novembra: „Revizor". Ignacij Borštnik iz Zagreba kot gost.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 14. novembra: Marija Ogorevc, delavčeva žena, 50 let, Sv. Florjana ulice št. 22, vsled raka. — Marija Selan, kajžarjeva žena, 58 let, Črna vas št. 23, naduha.

Dne 15. novembra: Friderik Mihevc, monterjev sin, 17 mesecev, Tržaška cesta št. 28, vnetje sapil.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 m. Srednji zračni tlak 736·0 mm.

Nov.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C.	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah
16.	9. zvečer	740·6	2·8	sl. svzhod	skoro obl.	0·0 mm
17.	7. zjutraj	742·9	4·0	sr. svzhod	del. oblač.	
	2. popol.	743·0	5·5	moč. svzh.	pol. oblač.	

Srednja včerajšnja temperatura 2·9°, normale: 3·5°.

Dunajska borza

dné 17. novembra 1899.

		gld.	kr.
Skupni državni dolg v notah	99	80	kr.
Skupni državni dolg v srebru	99	45	„
Avstrijska zlata renta	116	75	„
Avstrijska kronska renta 4%	99	90	„
Ogerska zlata renta 4%	116	95	„
Ogerska kronska renta 4%	95	45	„
Avstro-ogerske bančne delnice	906	—	„
Kreditne delnice	369	60	„
London vista	120	70	„
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59	02½	„
20 mark	11	78	„
20 frankov	9	58	„
Italijanski bankovci	45	05	„
C. kr. cekini	5	69	„

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKS VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 gld.

Plačilni markér

slovenskega in nemškega jezika zmožen, se takoj sprejme (2075—1)

v kavarni C. Egia v Ljubljani.

Glavni agent

v Ljubljani za Kranjsko in sosedne slovenske pokrajine se za staro, najbolje uvedeno domačo družbo za zavarovanje življenja išče, da takoj nastopi proti stalni plači, povrnitvi potovalnih stroškov in proviziji.

Začetniki

ki imajo mnogo znancev, imajo prednost. Prosilci, zmožni slovenskega in nemškega jezika v govoru in pismu, naj se oglasé **v nedeljo, dné 19. novembra med 9. in 12. uro dopoludne v hotelu „pri Maliču", soba štev. 11.** (2072—1)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga čez Trbiž.** Ob 12. uri 5 m. po noči osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ausse, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopoldne osobni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoludně osobni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzenj, Marijine vare, Heb, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje.** Osobni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoludne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga iz Trbiža.** Ob 5. uri 46 m. zjutraj osobni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Ausseea, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopoludne osobni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Lienca, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoludne osobni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osobni vlak z Dunaja, Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Linca. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osobni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoludne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. **v Kamnik.** Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2 uri 5 m. popoludne, ob 6. uri 10 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. **iz Kamnika.** Ob 6. uri 55 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoludne, ob 6. uri 10 m. zvečer. (1206)

Nezaslišano! Čudovito!

240 komadov za samo gld. 1·95

1 elegantna ura s triletnim jamstvom in goldin-verižico, 1 čudovito eleganten nastavek za smodke z jantarjem, 1 krasna kravatna igla s simili-brilantom, 1 jako eleganten prstan z imit. biserom za gospode ali dame, 1/2 ducata platnenih žepnih robcev z barvanimi obrobki, 1 praktični žepni tintnik z angleškim mehanizmom, 1 fina ščetka za obleko, par finih nogovic, 1 jako elegantna damska broša najnovejše façone, 1 krasna garnitura, obstoječa iz manšetnih, zavratniških in naprsnih gumbov poslednje zajamčeno 3% zlato, 1 krasno toaletno zrcalo z etuijem in finim česalom in še **nad 200 komadov**, ki so v hiši koristni in neobhodno potrebni.

Vsi ti krasni predmeti se dobivajo le še kratek čas. Nikdo naj torej ne zamudi prilike, ker je vsako sleparstvo popolnoma izključeno, ter se neugajajoče brez zadržka vzame nazaj.

Razpošilja po c. kr. poštnem povzetju ali ako se pošlje denar naprej:

zaloga Ernst Buchbinder

Krakau L/M.

Poštno predalo štev. 25.

Ako se naročita dva zavoja, se dobi jako fin žepni nož z dvemi rezili kot darilo. (2035—3)

Slovenske pesmi

valček za citre.

Cena 60 kr. *Cena 60 kr.*

Dobi se pri (2042—3)

K. Korn-u

Radovljica — Gorenjsko.

Ugodna prilika!

Janko Klopčič

urar, zaloga zlatnine in srebrnine

Ljubljana, Prešernove ulice št. 4.

Razne žepne in stenske ure, lične budilke **po izdatno znižanih cenah.**

Popolna razprodaja

okusno izdelanih predmetov iz srebra in kina-srebra.

Raznovrstni kinč

iz 14-kar. zlata, double, srebra, granatov.

Opozarjajoč slavno občinstvo na to posebno ugodno priliko za nakupovanje, priporoča se

z velespoštovanjem

Janko Klopčič

urar.

(2074—1)

Znižane cene!

Brady-jeve

kapljice za želodec

(prej

Marijaceljske kapljice za želodec)

prirejene **v lekarni „pri ogerskem kralju" Karla Brady-ja na Dunaji, I., Fleischmarkt 1.**

v obče izkušeno in poznato zdravilo, ki oživlja in okrepčuje želodec, če je prebava motena, in sploh pri želodčnih bolečinah.

Cena steklenici . . . . . 40 novč.
Dvojna steklenica . . . 70 „

Usojam se opozarjati še jedenkrat, da se moje kapljice za želodec čestokrat ponarejajo. Pazi naj se torej pri kupovanju na gorenjo varstveno znamko **s podpisom C. Brady,** in naj se zavrne vse kot nepristne, ako nimajo te znamke in **podpisa C. Brady.**

Kapljice za želodec lekarnarja **C. Brady-ja**

(prej Marijaceljske kapljice za želodec)

so shranjene v rudečih nagubanih škatljah in imajo podobo sv. Matere Božje Marijaceljske (kot varstveno znamko). Pod to znamko mora biti podpis *C. Brady*

Deli so navedeni. (1829—7)

Kapljice za želodec se pristne dobivajo **v vseh lekarnah.**

Lepo stanovanje

s 3 sobami in pripadajočimi objekti, odda **se takoj ali za februvarski termin** 2080-1

na Poljanski cesti št. 24.

Na prodaj je

lepa steklena oprava

pripravna za vsako stroko, izvzemši špecerijo. — Pojasnila pri **Josipu Petrič-u** v **Ljubljani, trgovina s papirjem.** (2081—1)

Kavčič & Lilleg

Ljubljana, Prešernove (prej Slonove) ulice št. 1

„pri Zlatorogu" (21—264)

Zaloga najboljšega

špecerijskega blaga

po nizkih cenah.

Na drobno in na debelo.

Občina Št. Vid

nad Vipavo

ne bode pobirala dné 20. novembra 1899, 1900 in 1901 nikake sejmarine, t. j., živina in krama bosta sejmarine prosta. (2078)

Županstvo Št. Vid nad Vipavo

dné 15. novembra 1899.

Gostilna in mesarija.

V večjem slovenskem trgu **Spodnjega Štajerja** (2020—5)

odda se na račun stara, dobro obiskana

gostilna

ter pod ugodnimi pogoji v najem dá

mesarija

ki se že dolgo let v isti hiši izvršuje.

Kje, pove upravništvo „Slov. Naroda".

Št. 10.990. (2025—3)

Razglas.

Od **Jakoba pl. Schellenburg-a ustanove za gospodične** je izpraznjeno **jedno mesto** v tačasnem znesku **114 gld. 44 kr.,** čegar podelitev pristoji deželnemu odboru kranjskemu.

Pravico do te ustanove imajo kranjske gospodičine plemenitega rodu, ki so lepega vedenja, in — če teh primanjkuje — tudi druge poštene deklice s Kranjskega, ki so lepega vedenja. — Prosilke naj svoje prošnje

do 25. novembra 1899. l.

pri deželnem odboru kranjskem vložé. Izkažejo naj se v njih z lastnostmi, ki so potrebne za to ustanovo, osobito pa s krstnim listom.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani

dné 6. novembra 1899.

Izvirne Musgrave-jeve irske peči

s šamotno podzidavo

so priznano izborne, trpežno goreče peči, za katerih dobrost se jamči.

Prednosti: Goré neprenehoma vso zimo. Oddajajo gorkoto na mil, prijeten način. Lahka regulacija. Najvarčnejša kurjava.

Ilustrirani ceniki brezplačno in poštnine prosto.

Chr. Garms, Bodenbach o. L.

Tovarna železnih peči.

Tovarniška zaloga: Karola Kauschegga naslednika: Schneider & Verovšek v Ljubljani. (2065—1)

Redílni belják.

1 kilo Tropona ima isto redilno vrednost, kakor 5 kil najboljega govejega mesa ali 180—200 jajc. Tropon se spremeni v telesu neposredno v kri in mišičevno tvarino, ne da bi stvoril mast. Tropon ima torej, ako se redno zavživa, za posledico, da se izdatno okrepčajo močí pri zdravih in bolnih, in se more mešati mej vsako jed, ne da bi škodoval njih lastnemu okusu. Jako nizka cena Tropona omogočuje vsakomur, (1909) da si ga lahko omisli. (5)

Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

Tovarna za Tropon, Mülheim-Ren.

Glavni zastop za Avstro-Ogersko:

M. Winckler, Wien 5, Wien-Strasse 55.

RAZGLAS.

S tem se odpre **XXI.** kr. ogr.

državna dobrodelna loterija

katere čisti dobiček se bode rabil vsled Najvišje odločbe Nj. c. in kr. apostolske Visokosti **za nastopne dobrodelne in splošno koristne namene:**

1.) Fond za nepremožne vdove drž. uradnikov in sirote, ki se ima ustanoviti. 2.) Splošna bolnica v Sárváru. 3.) Katoliška zavetna družba vajencev. 4.) Ljudska kuhinja budimpeštanskega V. okraja. 5.) Učilni in odgojilni zavod v Stari Budi, kateri je pod vodstvom po sv. Vincenciju imenovanih Pavlanskih sester. 6.) Belega križa dež. najdišnica. 7.) Mestna bolnica v Sinju. 8.) Mensa academika v Košicah. 9.) Budimpeštansko Fabitha društvo. 10.) Kološka filialka ogrskega rudečega križa.

Na 7691 določeni skupni dobitki znašajo glasom sledečega igralnega črteža **365.000** kron in sicer:

1 glavni dobitek	— — —	150.000	kron	10 dobitkov	— — — —	à 1.000	kron
1 „ „	— — —	50.000	„	20 „	— — — —	„ 500	„
1 „ „	— — —	20.000	„	50 „	— — — —	„ 100	„
1 „ „	— — —	10.000	„	100 „	— — — —	„ 50	„
2 dobitka	— — —	à 5.000	„	1000 „	— — — —	„ 20	„
5 dobitkov	— — —	„ 2.000	„	6500 „	— — — —	„ 20	„

Žrebanje bode nepreklicno **dne 30. decembra 1899.**

Vsaka srečka velja 2 gld. av. velj.

Srečke se dobivajo pri loterijskem dohodnem ravnateljstvu v Budimpešti (IX. Csepelrakpart, Halbstock), pri vseh davčnih in solnih uradih, večinoma tudi pri vseh poštnih uradih ter pri v vseh mestih in večjih krajih nastavljenih organih za prodajanje srečk.

Budimpešta, dne 1. avgusta 1899.

(2003—3) **Kr. ogr. lot. doh. ravnateljstvo.**

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Nolli.

Lastnina in tisk „Národné Tiskarne".